

SPRAWOZDANIE

Z XXXIV ZJAZDU POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOLOGICZNEGO

XXXIV Zjazd Polskiego Towarzystwa Geologicznego odbył się w Sanoku w dniach od 25—28 czerwca 1961 r. Tematem Zjazdu była budowa geologiczna wschodniej części ziemi sanockiej oraz Bieszczadów. Trasy wycieczek oraz przewodnik zostały przygotowane przez pracowników Instytutu Geologicznego w Krakowie, Akademii Górniczo-Hutniczej, ponadto w objaśnieniu zagadnień budowy złóż ropy i gazu brali udział pracownicy służby geologicznej przemysłu naftowego. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był prof. dr St. W d o w i a r z.

W pierwszym dniu Zjazdu zostały wygłoszone trzy referaty wprowadzające w tematykę Zjazdu: St. W d o w i a r z a „Budowa geologiczna południowo-wschodniej części polskich Karpat”, L. K o s z a r s k i e g o, A. Ś l ą c z k i i K. Ż y t k i „Zagadnienia paleogeografii i sedimentacji fliszu w południowo-wschodniej części Karpat polskich”, oraz St. D e p o w s k i e g o „Złoże gazu antykliny Sanoka”.

S. W d o w i a r z przedstawił najnowsze poglądy na stratygrafię i tektonikę południowo-wschodniej części polskich Karpat. Na uwagę zasługuje rozpozniowanie w okresie powojennym utworów kredy dolnej i górnej w południowej i północnej części depresji centralnej w oparciu nie tylko o różnice litologiczne, lecz również o szeroko stosowane badania mikropaleontologiczne, wyjaśnienie przejść facjalnych od facji śląskiej do podśląskiej wzdłuż czołowego spiętrzenia jednostki śląskiej oraz od facji podśląskiej do inoceramowej w regionie Ustrzyk Dolnych, próby paralelizacji i podziału warstw krosnieńskich w oparciu o nowe horyzonty korelacyjne oraz wyjaśnienie wzajemnych stosunków tektonicznych jednostek śląskiej, podśląskiej i skolskiej na południowy wschód od przełomu Sanu i jednostki dukielskiej do strefy fałdów przeddukielskich i centralnego synklinorium karpackiego. St. W d o w i a r z zapoznał uczestników Zjazdu z geologicznymi warunkami występowania złóż ropy w regionie Sanoka i w Bieszczadach.

L. K o s z a r s k i, A. Ś l ą c z k a i K. Ż y t k o omawiali współczesne poglądy na sedimentację utworów fliszowych w świetle teorii prądów zawieszinowych, udokumentowanej w ostatnich latach przez ekspedycje oceanograficzne, badania eksperymentalne i szczegółowe obserwacje sedimentologiczne różnych serii fliszowych. Przedstawiono następnie rozwój paleogeografii basenu fliszowego w kredzie i paleogenie, na odcinku obejmującym południowo-wschodnią część Karpat polskich, w oparciu o analizę licznych pomiarów kierunków transportu materiału detrytycznego na tle rozmieszczenia facji, zmian miąższości, petrograficznego zróżnicowania materiału oraz zróżnicowania fauny występującej w różnych facjach. Zwrócono uwagę na stosunek utworów fliszowych do facji niefliszowych oraz na praktyczne znaczenie badań paleogeograficznych — sedimentologicznych, pomocnych przy określeniu rozprzestrzenienia, zmian miąższości i zmian rozwoju litologicznego poziomów będących kolektorami ropy naftowej i gazu ziemnego.

St. Depowski przedstawił warunki akumulacji gazu na dwóch złożach związanych z antyklina Sanoka, podkreślając ich zależność od warunków strukturalnych tego elementu oraz korzystnego wykształcenia piaskowców istebniańskich, które są tu kolektorem gazu.

Problematyka terenowa została ujęta w cztery wycieczki, z których ze względu na 3-dniowy okres ich trwania uczestnicy Zjazdu wybierali zgodnie z zainteresowaniem trzy trasy.

Problematyka pierwszej trasy wycieczkowej obejmowała szeroki wachlarz zagadnień. I tak z rozwojem warstw krośnieńskich zapoznano uczestników w północnej części syklinorium w profilu Oslawy, na południowym skrzydle brzeźnego spiętrzenia jednostki śląskiej oraz w odwodowej części jednostki skolskiej. W dolinie Oslawy wyjaśniono również warunki akumulacji ropy na złożu naftowym Tarnawa — Wielopole. W czołowym spiętrzeniu jednostki śląskiej zaprezentowano rozwój poszczególnych ogniw kredy dolnej i kredy górnej (w części wyższej w facji podśląskiej), utworów eocenu oraz łupków menilitowych, tektonikę jednostek śląskiej i podśląskiej, oraz ich wzajemny stosunek. W jednostce skolskiej pokazano wzdłuż Sanu przekrój przez południowo-zachodnie skrzydło fałdu Tyrawy Solnej — Mrzyglodu. Odslaniają się tu łupki menilitowe z piaskowcami kliwskimi oraz przejście do warstw krośnieńskich.

Trasa drugiej wycieczki prowadziła w głąb Bieszczadów w doliny rzek Hoczewka i Solinka. Jej tematem były niektóre zagadnienia z sedymentacji warstw krośnieńskich jak kierunki transportu materiału i ich serie z egzotykami, rozwój facjalny paleogenu, kredy górnej i dolnej w facji śląskiej, ciekawa tektonika strefy między centralnym syklinorium karpackim i strefą dukielską, tektonika czołowej części jednostki dukielskiej oraz wykształcenie utworów kredowych budujących to czoło, a wreszcie zależność rzeźby obszaru od budowy geologicznej.

Trzecia trasa wycieczkowa dała możliwość zapoznania się z budową geologiczną przygranicznego regionu Bieszczadów między dolinami Strwiąża i Sanu. Obejmowała ona dwa zasadnicze tematy, tj. przekrój wewnętrznej części jednostki skolskiej z warstwami inoceramowymi, pstryimi łupkami i warstwami hieroglifyowymi eocenu, łupkami menilitowymi z piaskowcem kliwskim, który ulega tu silnym zmianom facjalnym oraz z warstwami krośnieńskimi. W synklinorium wyjaśniono zmiany w rozwoju warstw krośnieńskich w profilu poprzecznym oraz przedyskutowano szereg zagadnień podstawowych z dziedziny sedymentacji fliszu i fizjografii tej części geosynkliny fliszowej.

Z tektoniki poza budową poszczególnych elementów fałdowych na podkreślenie zasługuje południowo-wschodnie „zakończenie” czołowego spiętrzenia jednostki śląskiej i podśląskiej. W profilu Strwiąża w Brzegach Dolnych oraz w Czarnej objaśniono warunki strukturalne i litologiczne, w których występuje ropa naftowa w odwodowej części jednostki skolskiej, oraz w synklinorium.

Czwarta trasa obejmowała szeroką tematykę tak z geologii ogólnej, jak i stosowanej, na północny i południowy wschód od Sanoka, a więc kontakt jednostki śląskiej i podśląskiej ze skolską, rozwój warstw krośnieńskich, łupków menilitowych (z zapoznaniem z wynikami badań ich bitumiczności), kilka horyzontów przewodnich, niektóre zagadnienia surowcowe, morfologię doliny Sanu na SE od Leska oraz warunki geologiczne i hydrogeologiczne budowli wodnych w Myczkowcach i Solinie.

W Zjeździe wzięło udział 252 uczestników, wśród nich 18 gości zagranicznych z pięciu krajów.

z Bułgarii J. Karakoljev

z Czechosłowacji D. Andrusov

B. Bouček

A. Matějka

Z. Roth

T. Korab

R. Marschalko

z NRD J. Nemčok

A. Samuel

Zb. Stráník

z Rumunii M. Schwab

M. Filipescu

Gh. Murgeanu

L. Contescu

z ZSRR A. G. Aleksin

W. W. Głuszko

W. A. Szakin

S. T. Witryk

Stanisław Wdowiarz